

Wstęp

Polscy geomorfolodzy nie mają swojego podręcznika zawierającego opis metod stosowanych w analizie rzeźby i budowy geologicznej powierzchni Ziemi oraz procesów na niej zachodzących. Dlatego też w swoich badaniach korzystają z tego typu podręczników napisanych na potrzeby nauk geologicznych lub gleboznawstwa. Istnieje więc potrzeba napisania nowoczesnego podręcznika zawierającego opis metod stosowanych we współczesnych badaniach geomorfologicznych. Z tego względu we wrześniu 2008 r. na VIII Zjeździe Stowarzyszenia Geomorfologów Polskich w Słupsku zainicjowana została dyskusja nad potrzebą powstania podręcznika metodologicznego z geomorfologii. Dyskusja ta była kontynuowana na konferencji „Metody badań w geomorfologii”, która odbyła się w Kielcach we wrześniu 2009 r. Członkowie i sympatycy Stowarzyszenia przedstawili i wysłuchali na niej szeregu wystąpień poświęconych różnym metodom stosowanym w swoich badaniach. W tomie tym zamieszczamy artykuły zawierające opis, porównanie lub krytyczną ocenę tych metod.

Jednym z najważniejszych, tradycyjnych zadań geomorfologii jest analiza form powierzchni ziemi, ich genezy i dynamiki. Tej tematyce poświęconych jest kilka artykułów. Pierwszy z nich autorstwa Teresy Brzezińskiej-Wójcik, Leszka Gawrysiaka i Łukasza Chabudzińskiego zawiera przegląd metod morfometrycznych stosowanych w badaniach rzeźby i tektoniki na przykładzie regionu lubelskiego. W kolejnym Anna Dmowska, Joanna Gudowicz i Zbigniew Zwoliński omawiają, niezwykle aktualną ze względu na rozwój opracowań komputerowych, cyfrową metodę adaptacji map geomorfologicznych w systemach informacji geograficznej. Metodę tą przedstawili na przykładzie Mapy Geomorfologicznej Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej Krygowskiego (1953) oraz Geomorfologii Pojezierza Myśliborskiego i Niziny Szczecińskiej Karczewskiego (1968, 1998). Zastosowaniu wysokorozdzielczych modeli cyfrowy w analizie

dynamiki mikrorzeźby poświęcone są kolejne dwa artykuły. Pierwszy z nich Joanny Gudowicz, Agaty Buchwały i Pawła Ćwiakały jest przykładem ilościowej i jakościowej analizy procesów geomorfologicznych zachodzących w Babiogórskim Parku Narodowym. W drugim Aleksandra Tomczyk w podobnym ujęciu badała procesy zachodzące na szlakach turystycznych na terenie Gorczańskiego Parku Narodowego i Popradzkiego Parku Krajobrazowego. Uwagi na temat metod analizy zmian rzeźby terenu pod wpływem działalności człowieka czytelnik znajdzie w artykule Zbigniewa Podgórskiego.

Odrębną grupę stanowią artykuły dotyczące metod badań litologiczno-petrograficznych oraz właściwości fizyko-chemicznych osadów, ich wieku i warunków sedymentacji. Mikrostrukturalnej analizie cech pokryw czwartorzędowych i gleb poświęcony jest artykuł Anny Budek. W pracy Dariusza Ciszewskiego zaprezentowano metodę określania wieku osadów na podstawie zawartości pierwiastków śladowych. Maria Górską-Zabielską przedstawiła obszerny zarys problematyki kompleksowej analizy petrograficznej osadów glacialnych, obejmujący frakcję żwirów średnio- i gruboziarnistych. Porównaniu różnych metod analiz laboratoryjnych uziarnienia poświęcony jest artykuł Dominika Płoskonki. Natomiast Jacek Szmańda przedstawił możliwości interpretacji hydrodynamicznych analiz uziarnienia stosowane w badaniach środowiska fluwialnego. Tematyce badań środowiska sedymentacji osadów wodnych, a dokładniej jednej z metod stosowanych w badaniach ekologii środowiska jeziornego, poświęcona jest praca Lubov Sigarevej, Piotra Gierszewskiego i Victora V Zakonnova. Badającym właściwości osadów bagiennych polecamy artykuł zamieszczony na końcu tomu, w którym Sławomir Żurek dzieli się wieloletnimi doświadczeniami z zakresu ich poboru i analizy właściwości fizyko-chemicznych, genezy oraz wieku.

Niniejszy tom pragniemy poświęcić pamięci naszego serdecznego kolegi, jednego z założycieli Stowarzyszenia Geomorfologów Polskich, Profesora UJK w Kielcach dr. hab. Bartłomieja Jaśkowskiego. W ostatnich miesiącach życia, pomimo ciężkiej choroby, aktywnie uczestniczył w organizacji konferencji metodologicznej w Kielcach w 2009 r. Zmarł 5 lutego 2010 r. Czytających ten tom prosimy o wspomnienie jego pamięci.

Składamy serdeczne podziękowania Recenzentom i Prezesowi SGP prof. UAM dr. hab. Zbigniewowi Zwolińskiemu za pomoc w redakcji tego tomu.

Tomasz Kalicki i Jacek Szmańda

